

Ігор Кривошея, Людмила Якименко***

**РИМСЬКІ УГОДИ ТА СТВОРЕННЯ ЄВРАТОМУ – ОДИН ІЗ
КЛЮЧОВИХ ЕТАПІВ ІНТЕГРАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В
ПІСЛЯВОЄННІЙ ЄВРОПІ
(50-ті роки ХХ століття)**

У статті висвітлено зовнішньополітичні та внутрішньополітичні передумови, котрі сприяли укладанню Римських угод (1957 р.) як свідчення завершення важливого етапу процесу економічної інтеграції шести країн Західної Європи. Особлива увага приділена виникненню Європейської спільноти з атомної енергії (Євратому), що покликана була здійснювати контроль і координацію дій держав-членів ЄС у галузі використання атомної енергії.

Ключові слова: *Римський договір 1957 року, Європейська спільнота з атомної енергії (Євратом), Європейська економічна спільнота, євроінтеграція.*

Гарантії дотримання режиму нерозповсюдження ядерної зброї покладаються на цілу низку міжнародних організацій. Провідну роль у цьому відношенні відіграє МАГАТЕ, а в Західній Європі подібні повноваження з контролю у сфері безпеки отримала Європейська спільнота з атомної енергії (Євратом) (1957 р.). МАГАТЕ з Євратомом досягли угоди 5 квітня 1973 р. про розмежування повноважень при здійсненні гарантій на території неядерних країн, що входять у Європейську спільноту. При цьому МАГАТЕ отримує від Євратому відомості про рух ядерних матеріалів у цих країнах, робить висновки з цієї інформації й зберігає право здійснювати власні спостереження й підрахунки у сфері ядерної діяльності в ЄС. 28 квітня 1992 р. між МАГАТЕ та ЄС був узгоджений «новий підхід» до застосування гарантій, який посилив роль Євратому і знизив контроль МАГАТЕ.

Режим ядерного нерозповсюдження зазнає викликів не тільки з боку таких держав, як Північна Корея та Іран. Політика держав т. зв. ядерного

* Кандидат історичних наук, професор, завідувач кафедри загальної історії Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

** Кандидат філологічних наук.

І. Кривошея, Л. Якименко. Римські угоди та створення Євратому...

клубу по відношенню до де-факто ядерних Індії, Пакистану й Ізраїлю є не меншим викликом стабільності режиму. Тому запорука зміцнення режиму полягає як в узгоджених діях на рівні міжнародного співтовариства, так і в продуманих і зважених кроках на рівні національних урядів. Позитивні перспективи режиму ядерного нерозповсюдження однаково залежать і від односторонніх, і від багатосторонніх дій.

Ще одним кроком на шляху інтеграції українців до єдиного європейського дому можна вважати налагодження співпраці з європейськими спільнотами, наприклад, – із Євратомом. Так, 22 вересня 2016 року Верховна Рада України прийняла Закон «Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Європейським співтовариством з атомної енергії про наукове й технологічне співробітництво й асоційовану участь України в Програмі наукових досліджень і навчання Євратом (2014–2018)» (законопроект № 0109), який згодом був підписаний Президентом України Петром Порошенком. Ця угода забезпечить інтеграцію України в європейське наукове співтовариство, посилить міжнародне науково-технічне співробітництво в галузі ядерної енергетики, сприятиме всебічному розвитку партнерських взаємин із Європейським співтовариством з атомної енергії. Крім того, участь нашої держави в програмі Євратом дозволить українським науково-дослідним установам та організаціям, навчальним закладам брати участь у провідних європейських дослідницьких і тренувальних програмах. Тим більше, що європейська сторона надає знижку на внесок України в розмірі 95% на весь період дії програми з перенесенням його сплати з 2016 року на наступні періоди [6].

Історія створення Європейської спільноти з атомної енергії (Євратому) сягає 1957 року й пов'язана не тільки з євроінтеграційними процесами на материкові, зумовленими бажанням низки європейських країн консолідуватися в економічній й енергетичній сферах у післявоєнний період,

І. Кривошея, Л. Якименко. Римські угоди та створення Євратому...

але й серйозною геополітичною грою – втручанням у європейські справи США й СРСР.

Історіографія питання представлена великою кількістю наукових робіт насамперед зарубіжних учених, у котрих розглядаються об'єднавчі процеси в післявоєнній Європі. Це, зокрема, праці А. Буллока, Ж-Б. Дюрозеля, Х. Брюгхманса, Ф. Уїлліса, Р. Моргана, Дж. Гінбелла, М. Хогана, Д. Елвуда, Д. Янга, Т. Деймонда.

Такі радянські дослідники, як А. Михайлов, Д. Алексєєв, А. Чубар'ян, В. Трухановський, К. Зуєв та ін. свого часу також приділяли достатньо уваги питанням інтеграції у Європі. У російській історичній науці значне місце належить працям О. Барабанова, О. Буторіної, В. Гайдука, Д. Данилова, М. Ковальського, А. Красикова, О. Кузнєцова, Н. Нарочницької, М. Стрежневої, у яких вивчаються євроінтеграційні процеси та участь у них Російської Федерації.

Українська історична наука теж багата на роботи, присвячені проблемам європейського та євроатлантичного об'єднання, налагодженню взаємин України з країнами ЄС і євроатлантичним устремлінням Києва: це праці А. Білоруса, В. Крушинського, Д. Ченчика, Н. Яковенко, С. Трояна, Т. Ямпольської та інших. Із запровадженням у навчальний процес у вишах курсів «Європейська та євроатлантична інтеграція» з'явилася низка навчальних посібників [1; 4; 5].

Серед вітчизняних дослідників особливо потрібно згадати напрацювання С. Віднянського й А. Мартинова «Об'єднана Європа: від мрії до реальності» та В. Копійки й Т. Шинкаренки «Європейський Союз: заснування і етапи становлення», котрі розкривають внесок історичних особистостей у процес кристалізації європейської ідеї та її реального втілення на загальному тлі історичного й геополітичного розвитку Європи. Італійський науковець Хадж Асаад Ніхад Лоутфі представив саме українській науковій спільноті дисертаційне дослідження «Участь Італії у європейській та євроатлантичній

І. Кривошея, Л. Якименко. Римські угоди та створення Євратому...

інтеграції, 1945–1957 рр.», розглянувши в ньому поетапне створення ЄС і низки європейських спільнот, серед яких і Євратому [3].

Разом із тим у зв'язку з залученням нашої країни до участі в цих організаціях історія їх створення й функціонування актуалізується й вимагає детального вивчення.

Визначним етапом інтеграційного процесу в 1950-х рр. стала низка конференцій за участю міністрів закордонних справ шести європейських країн, зустріч німецького канцлера К. Аденауера з французьким прем'єр-міністром Гі Молле, який, на відміну від попередника, виявляв більший інтерес до вирішення об'єднаних проблем (листопад 1956 р.), а також зустріч голів урядів у Парижі (19–20 лютого 1957 р.). Лише в сукупності ці дії, спрямовані на досягнення спільної мети, дали змогу підійти до підписання Римського договору, яке відбулося в Капітолії 25 березня 1957 р.

Укладання угоди в Римі було зумовлене не тільки внутрішньою готовністю європейських політиків домовлятися, але й військово-політичними викликами ззовні: Суецькою кризою (1956 р.) та вторгненням радянських військ на територію Угорщини (1956 р.), – тобто виникли реальні проблеми, вирішувати котрі можна й потрібно було лише спільно. І хоча Римський договір передбачав, у першу чергу, співпрацю в економічному секторі й не мав чітко окреслених планів розв'язання федералістських завдань, проте консолідація європейських країн свідчила про бажання більшості з них перейти від декларацій намірів і розмов до реалізації інтеграційних проектів.

Ситуація в Європі на той момент склалася дійсно непроста: Франція зосередилася на подоланні труднощів, зумовлених невдалою експедицією в Суеці, ризикуючи потрапити в міжнародну ізоляцію, США позірно відмежовувалися від справ у Західній Європі, що могло призвести до зменшення фінансових потоків на континент. Це вимагало негайних дій, і, як наслідок, 6 листопада 1956 р. у Парижі відбулася зустріч європейських політиків, де обговорювалося питання стосовно створення Єдиної економічної

І. Кривошея, Л. Якименко. Римські угоди та створення Євратому...

спільноти (ЄЕС) і Євратому, так як виникла реальна можливість скоротити енергетичну залежність Європи, насамперед Франції, від енергоносіїв Близького Сходу шляхом розвитку атомної енергетики. Однак США щодо цього мали власні плани.

17 листопада 1956 р. президент Д. Ейзенхауер заявив про зменшення ціни на збагачений уран на одну третину. Це зробило побудову французької лабораторії нерентабельним економічним проектом. Крім того, у період між груднем 1956 р. та січнем 1957 р. під загрозою опинилося підписання двосторонніх угод щодо співпраці в атомній галузі між урядами Голландії та Франції, натомість Білий дім і Державний департамент почали активно підтримувати пропозицію щодо створення Європейського співтовариства з атомної енергії. Марк Трахтенберг схвалив цей крок, пояснивши його бажанням США скоротити військово-політичні й економічні зобов'язання в Європі.

Проте, на думку Енніо ді Нольфі, Вашингтон насамперед намагався зупинити радянський дипломатичний наступ у напрямку ФРН. Як і Федеріко Ромеро, він стверджував, що їхні дії були також спрямовані на упокорення тих французьких політиків, які неохоче сприяли роззброєнню. Обидва автори доводили, що пріоритетним бажанням США було приборкання амбіцій більшості європейських країн, що покладали великі сподівання на створення національних ядерних арсеналів, як, наприклад. Франція та Голландія. Ромеро та Ніколя Ваїкбоурд наголошували на тому факті, що промисловість Сполучених Штатів забезпечила б постачання атомних технологій, що й становило економічну зацікавленість їхніх промислових кіл. Восени 1956 р. уряд США погодився на створення Європейського спільного ринку.

Клаус Шваб заявляв, що перспектива просування ідеї європейської єдності компенсувала негативне ставлення до проекту Євратом, що вважався перешкодою на шляху лібералізації торгівлі та експорту продукції США в Західну Європу, а також свідчив про відхилення британської пропозиції

І. Кривошея, Л. Якименко. Римські угоди та створення Євратому...

щодо зони вільного обміну. Євратом поступово втратив значення для американського уряду, проте згодом актуалізувався з метою створення балансу сил «force de frappe», а також у контексті розширення співпраці в атомній енергетиці з Великою Британією [3, с. 104-107].

При цьому в уряді США простежувалася зацікавленість у зміцненні західної частини Атлантичного альянсу й поліпшенні економічних показників у Західній Європі, а також зацікавленість у створенні Європейської федерації. Тим більше, що вплив палкого прихильника створення єдиної Європи Жана Моне на французьку політику поступово зменшувався, а це могло зіпсувати геополітичну гру Білого дому.

У лютому 1957 р. у Вашингтоні було створено Комітет трьох мудреців. Д. Ейзенхауер надав потрібну підтримку проекту Європейської ядерної безпеки й для цього навіть відмовився від конголезького урану. Канадський уряд також схвалив такий план видобутку урану, який би сприяв впровадженню європейського проекту. Таким чином, «урановий аспект» почав відігравати щедалі важливішу роль: Д. Ейзенхауер намагався зміцнити гегемонію США в співдружності Західної Європи через свій план розвитку та управління використанням ядерної енергії для цивільних цілей, про що свідчать й угоди, укладені в листопаді 1958 р. із Євратомом стосовно постачання США збагаченого урану й надання фінансової допомоги для науково-дослідних програм із використання «мирного» атому.

Іншими словами, Вашингтон намагався перешкодити розвитку незалежної німецької промисловості й пригальмувати розробки у французькій атомній індустрії, що позначилося на відносинах між союзниками. Що стосується Спільного ринку, то адміністрація США в певному сенсі проявила гнучкість в ім'я прогресу в процесі інтеграції. Де-факто це привело до зміцнення економічної основи атлантичного альянсу й посилило його військово-стратегічну роль [3, с. 105].

І. Кривошея, Л. Якименко. Римські угоди та створення Євратому...

Прийшов час закріпити військово-політичні й економічні рішення підписанням відповідних угод. Поль-Анрі Спаак, міністр закордонних справ Бельгії, запропонував це зробити в Римі після завершення підготовки необхідних документів для заснування Європейської економічної співдружності та Євратому. Представники Італії, ФРН Франції, Г. Мартіно, В. Хальштей, Ж. Моне – відповідно, погодилися на пропозицію.

Таким чином, 25 травня 1957 р. у капітолійській залі Делі Ораці е Куріаці завершився довгий шлях, розпочатий ще в Мессині в 1955 р. У церемонії брали участь Президент Ради міністрів Італії А. Сеньї та міністр закордонних справ Г. Мартіно, німецький канцлер К. Аденауер. Франція, Бельгія та Нідерланди направили в Рим міністрів закордонних справ. В урочистій та піднесеній атмосфері відбулося підписання Договору, яким, за словами П.-А. Спаака, було створено єдину Європу, однак потрібно було створити ще і європейців.

Перший документ, на основі якого утворювалася Європейська економічна співдружність, мав на меті сприяти гармонійному розвитку всіх видів діяльності в рамках Співдружності шляхом встановлення єдиного ринку та поступового зближення економічної політики країн-членів, постійному та розумному її розширенню, підвищенню її стабільності, покращенню рівня життя її населення та усесторонній співпраці між країнами-учасницями [5, с. 308].

Для досягнення поставленої мети було наведено три основні вказівки-директиви:

1) створення митного союзу через поступове скасування між країнами-членами ввізного-вивізного мита, запровадження єдиних митних тарифів та схвалення єдиної комерційної політики по відношенню до третіх країн;

2) організація економічного союзу шляхом забезпечення вільного пересування (циркуляції) людей, послуг та капіталу, запровадження спільної

І. Кривошея, Л. Якименко. Римські угоди та створення Євратому...

політики в сільськогосподарському та транспортному секторах, гармонізація економічної політики;

3) забезпечення новими ресурсами шляхом проведення оцінки районів із низькими показниками соціального-економічного росту, а також робочої сили, що не використовувалася [2, с. 97].

Окрім того, Договір зобов'язував країн-членів вживати всіх необхідних заходів, загального та окремо визначеного характеру, спрямованих на забезпечення виконання положень цього Договору, сприяти виконанню зобов'язань, узятих Співдружністю, утримуватися від будь-яких дій, що можуть завадити дотриманню положень Договору, а також у тісній співпраці з інституціями Співдружності здійснювати координацію відповідної економічної політики, передбаченої Договором.

Досягнення вищезазначених цілей мало відбуватися поступово. Для цього передбачалося три фази, кожна з яких мала тривати чотири роки, а після їх закінчення сформувався б справжній Єдиний європейський ринок. Наприкінці кожної фази країни-учасниці повинні були зменшити з десяти до одного відсотка свої митні тарифи по відношенню до інших держав. Йшлося також і про запровадження єдиного зовнішнього митного тарифу, що базувався б на середньо арифметичних показниках діючих на той час митних тарифів. Для переміщення працівників та капіталів мав застосовуватися принцип прогресивності [3, с. 108].

Підписуючи Римські договори, «шістка» повинна була враховувати позицію та інтереси Великобританії, яка прагнула залишатися важливим елементом у спільному співіснуванні, хоча уряд Великої Британії відмовлявся від усіх запрошень держав-членів ЄЕС приєднатися до них у якості партнера й не підтримував домовленості ЄЕС.

На основі другого трактату засновувалася Європейська спільнота з атомної енергії (Євратом). Її метою було здійснення координації та розвиток наукової, технічної та комерційної діяльності в області атомної енергетики

І. Кривошея, Л. Якименко. Римські угоди та створення Євратому...

в рамках діяльності країн-членів. Згідно з ним, права та кількісні обмеження, що існували у відносинах між країнами-учасницями в галузі мінеральних багатств та пального, повинні були регулюватися або взагалі скасовуватися через рік після вступу Договору в дію. Євратом отримав завдання надавати на вигідних умовах енергію, яку потребували країни Європи, а також забезпечити більшу незалежність континенту у сфері атомної енергетики [5, с. 312].

В інституційному плані шляхом підписання додаткової конвенції разом із Договором передбачалося заснування:

1) Ради міністрів, що складалася з представників шести країн-учасниць й окремо виконувала функції, пов'язані з діяльністю Європейської економічної співдружності, Євратому та Європейської спільноти вугілля та сталі (між іншим, Європейська спільнота вугілля та сталі згодом буде включена в новостворену організацію);

2) Трьох виконавчих органів різного складу та компетенції: Комісії з дев'яти членів для Європейської економічної співдружності, іншої комісії з п'ятьма членами для Євратому та Вищого керівництва для Європейської спільноти вугілля та сталі;

3) Спільної Асамблеї, котра мала складатися зі 142 парламентарів, обраних національними парламентами, для трьох окремих організацій: Європейської економічної співдружності, Євратому та Європейської спільноти вугілля та сталі. Крім того, Спільна Асамблея отримувала право на здійснення контролю та цензури й могла двома третинами голосів схвалювати або відхиляти рішення Комісії;

4) Суду Європейської спільноти, рішення якого були обов'язковими для трьох вищезазначених органів.

Також було створено велику кількість консультаційних органів: Соціальний економічний комітет (складався з представників різних економічних категорій), Європейський інвестиційний банк (із початковим капіталом у розмірі мільярда доларів завдяки ініціативі зі сторони італійської

І. Кривошея, Л. Якименко. Римські угоди та створення Євратому...

делегації), Соціальний європейський фонд, а також Монетарний комітет. У рамках Євратому передбачалася організація Агентства з поставок [3, с. 109].

Набути чинності ці Договори повинні були 1 січня 1958 р., аби парламенти шести країн-учасниць встигли їх ратифікувати. Найбільше занепокоєння при цьому викликала Франція, яка досить рішуче свого часу виступила проти схвалення проекту Європейської оборонної співдружності. Проте ці перестороги виявилися, на щастя, марними: Національна асамблея Франції, як і законодавчі органи Німеччини та країн Бенілюксу, ратифікувала обидва Римські договори в липні 1957 р.

Натомість в Італії їх затвердження відбувалася в умовах урядової кризи. Гаetano Мартіно, який брав активну участь у тогочасних єврофедералістських подіях, залишив посаду міністра зовнішніх справ. Його наступником став Джузеппе Пелла, котрий уже на той час мав досвід роботи на міжнародному рівні.

Саме переплітання офіційної політики й так званого неоатлантизму призвело до того, що різні італійські уряди приділяли недостатньо уваги переговорам, що передували підписанню Римського договору. За винятком особисто зацікавленого Гаetano Мартіно, захист національних інтересів майже повністю був довірений безликій міністерській бюрократії. Самі переговори проходили без чітко визначених директив, якщо не брати до уваги вже звичну європейстичну риторику. Напередодні укладання угоди виразно проявилася загальна непідготовленість до такого відповідального кроку. У лютому 1957 р. уряд Сенї присвятив вивченню цього питання два міжміністерські засідання, у той час як Сенат – лише одне.

Представити Договір для ратифікації в обох палатах італійського парламенту було доручено Джузеппе Пелла. Дебати, що завершилися підписанням Договору в липні та в жовтні 1957 р., мали дуже важливе політичне значення, оскільки дозволили виявити розкол між соціалістами та комуністами в Італії. Перші його ознаки можна було побачити вже

І. Кривошея, Л. Якименко. Римські угоди та створення Євратому...

напередодні повстання в Угорщині в 1956 р. Це був перший випадок після завершення Другої світової війни, коли дві партії італійських лівих сил по-різному підійшли до вирішення питань, пов'язаних із зовнішньою політикою країни, що й проявилось під час голосування в парламенті.

Соціалістична партія Ненні віддала свої голоси за ратифікацію договору, що передбачав заснування Євратому, але утрималася від голосування по питанню щодо створення Європейської економічної співдружності. Натомість комуністи сказали категоричне «ні» на обидва питання. Цей факт дає змогу простежити й переконатися у взаємозалежності між внутрішньою та зовнішньою політикою Італії [3, с. 111]. Також Римські домовленості зазнали нищівної критики зі сторони федералістів, тобто тих, хто не вірив у функціональні підстави об'єднання запропонованого зразка.

Підписання Римських договорів адміністрації США теж сприйняла з певним застереженням, особливо що стосується схвалення зовнішніх тарифів. Проте найбільший супротив існуванню Європейської економічної співдружності і Євратому чинила Великобританія, яка, побоюючись залишитися осторонь від європейської політики, вирішила проігнорувати домовленості між шістьма країнами. Коли ж стало зрозуміло, що новостворена організація взяла високий старт, то Лондон висунув пропозицію запровадити «зону вільного обміну», яка включала б сімнадцять країн Західної Європи – членів Організації з європейського економічного співробітництва. Планувалося, що з часом мало відбутися поступове скасування митних зборів на промислові товари, але оплата за сільськогосподарську продукцію при ввезенні в країну повинна була залишатися. Окрім того, цей план не встановлював інституціональний устрій, який став основою при створенні Європейської економічної співдружності. Саме тому план Великобританії було відхилено.

При цьому однозначно можна стверджувати, що угоди, укладені в Капітолії, значно розширили горизонти європейської співпраці. Мова вже

І. Кривошея, Л. Якименко. Римські угоди та створення Євратому...

йшла не про надання в спільне використання ресурсів якогось певного сектора, а про визначення етапів повної інтеграції різних національних економік, яка б дозволила перетворити Європу у великий єдиний ринок.

Таким чином, підписання Римського договору 1957 року засвідчило не тільки вдале закінчення ще одного інтеграційного етапу в післявоєнній Європі, але й сприяло виробленню єдиної європейської енергетичної політики, у тому числі й у річці атомної енергетики, контроль за якою у світлі подій в Україні на ЧАЕС (1986 р.) та в Японії на АЕС Фукусіма-1 (2011 р.) набув особливої ваги та актуальності. У 1967 р. відбулося злиття ЄСВС, ЄЕСп і Євратому, функції котрих виконує Європейська Комісія, яка на сьогодні координує роботу з розвитку альтернативної енергетики й диверсифікації шляхів постачання енергоресурсів, щоб зменшити залежність від російської нафти й газу, залучаючи до цього й Україну.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Буряк П. Ю., Гупало О. Г. Європейська інтеграція і глобальні проблеми сучасності : Навчальний посібник / П. Ю. Буряк, О. Г. Гупало. – К. : «Хай-Тек Прес», 2007. – 336 с.

2. Европейский Союз : справочник-путеводитель / Под ред. О. В. Буториной (отв. ред.), Ю. А. Борко, И. Д. Иванова, 2-е изд., доп. и перераб. – М. : Издательский Дом «Деловая литература», 2003. – 288 с. – С. 95–99.

3. Лоутфі Хадж Асаад Ніхад. Участь Італії у європейській та євроатлантичній інтеграції, 1945–1957 рр. : дис. на здобуття наук. ступ. к.і.н. за спец. 07.00.02 – всесвітня історія / Хадж Асаад Ніхад Лоутфі. – Луганськ, 2011. – 165 с.

4. Політика європейської інтеграції : Навчальний посібник / Під ред. д.ф.н., проф. В. Г. Воронкової. – К. : ВД «Професіонал», 2007. – 512 с.

5. Прокопенко Л. Л. Вступ до європейської інтеграції : Навч. посіб / За загальною ред. : М. Бойцуна, О. Рудіка, Я. Мудрого / Л. Л. Прокопенко. – К. : Видавництво «Міленум», 2009. – 334 с.

6. Украина присоединится к программе Евратом : ратифицировано соглашение [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://jurliga.ligazakon.ua/news/2016/9/22/150758.htm>

В статье освещены внешнеполитические и внутривнутриполитические предпосылки, которые способствовали заключению Римских договоров (1957 г.) как свидетельство завершения важного этапа процесса экономической интеграции шести стран Западной Европы. Особое внимание уделено возникновению Европейского сообщества по атомной энергии (Евратома), которое было призвано осуществлять контроль и координацию действий государств-членов ЕС в области использования атомной энергии.

Ключевые слова: Римский договор 1957 года, Европейское сообщество по атомной энергии (Евратом), Европейское экономическое сообщество, евроинтеграция.

In the article foreign and domestic backgrounds are highlighted, which led to the conclusion of the Treaty of Rome (1957) as evidence of completion of an important phase of the process of economic integration in the six countries of Western Europe. Particular attention is paid to the emergence of the European Atomic Energy Community (Euratom), which was intended to control and coordinate actions of the Member States in the field of nuclear energy. The signing of the Treaty of Rome contributed to the development of the single European energy policy, including the channel of nuclear energy, control of which in the light of events in Ukraine on Chernobyl (1986) and in Japan at Fukushima-1 (2011) became especially important and relevant. In 1967 were merged ECSC, EEC and Euratom, which performs functions of the European Commission, which now coordinates the development of alternative energy and diversification of energy supplies to reduce dependence on Russian oil and gas involving in this Ukraine. As for the provision of guarantees adherence of nonproliferation of nuclear weapons, to this involved several international organizations: for example, April 28, 1992 between the IAEA and the EU was contributed a «new approach», which strengthened the role of Euratom and reduced control of the IAEA. Ukraine has not remained aloof from these processes. September 22, 2016 the Parliament of Ukraine adopted the law «On ratification of the Agreement between the Government of Ukraine and the European Atomic Energy Community on scientific and

І. Кривошея, Л. Якименко. Римські угоди та створення Євратому...

technological cooperation and association of Ukraine in the program of research and training of Euratom (2014-2018)», which can be considered the next step in the integration of our country to the common European home.

Keywords: *the Treaty of Rome of 1957, the European Atomic Energy Community (EAEC or Euratom), the European Economic Community, European integration.*